

№ 27 (26000)

РÆСТÆДЗИНАД

Газет цæуын райдыдта 1923 азы 14 мартыйы – газета издаётся с 14 марта 1923 года

2024 азы 15 феврал – æртхъирæны майы 15 бон, цыппæрæм

Аргъ 10 сомы

КÆСУТ НОМЫРЫ:

2 КОЛЛЕГИЙЫ ÆМБЫРДÆЙ
Цæгат Ирыстоны таможня...

3 ЮБИЛЕЙ
Йæ чингуытæ æдзухдæр хъæудзысты...

4 БИНОНТЫ АЗ
Царды фæндагыл – амондимæ

Ахсджиаг ныхас

Беслаены генералон пъланы объектæ — æмгъуыдтæм гæсгæ

РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдар ДЗНАЙТЫ Барис цы æмбырд скодта, уым ныхас цыды, ацы аз Беслаены гораты социалон-экономикон рæзты генералон пъланы мадзæлттæ куыд конд цæудзысты, ууыл.

Дзнайты Барис Транспорти æмæ фæндагон инфраструктурæйы комитет æмæ районы администра-

Æмбырды архайдтой дзуапдæттæг вице-премьертæ, министрæдты æмæ Рахизфарсы районы администрацийы размонджытæ, объектæ бындуронæй чи цалцæг кæндзæн æмæ араздзæн, уыцы куыстуæтты минæвæрттæ. Дзнайты Барис сын сæ зæрдыл æрлæууын кодта, социалон инфраструктурæйы рæзтæн химæ райст хæстæ амьнд æмгъуыдтæм бæрзонд хæрзхæддзинадимæ кæй сæххæст кæнын хъæуы.

Пъланмæ гæсгæ сарæзтой æмæ сцалцæг кодтой стадион "Пищевик", 2004 азы теракты хæлд цы скъола æрцыд, уый бына-ты байгом Æхсанадон культурон-патриотон центр "Беслаен. Фыццагæм скъола". Кæронмæ æрхæццæ сты арæзтадон куыстытæ æмæ рæхджы байгом уыдзысты тагд æхуысы подстанце, Менделеевы уынджы 550 бынатимæ скъола, Сывæллæтты музыкæлон скъола æмæ ма ногды кырд объект. Ныртæккæ бындуронæй цалцæгонд цæуыны районы поликлиникæ, Сывæллæтты сфæлдыстадон хæдзар, Фæсивæды гæлуан "БМК", нывылгонд цæуы Окружной уынджы парк.

ГАПБАТЫ Алетæ

Медицинæ

Центр "Феникс"-ы

Æрвылаз æнæниздзинады цыбыргонд гæнæнтимæ авдæдæ сывæллоны бæрц дзæбæхкæнынады курсæуынд инвалит-сывæллæтты реабилитацийы республикон центр "Феникс"-ы.

Ацы кусæндон нымæд у нæ социалон системæйы хайыл. Ам амьнд сывæллæттан кæй скæнынц, уыцы медицинон реабилитацимæ хауынд массаж, дзæбæхкæнæн физкультурæ, цыфæй дзæбæхкæнынады, фитотерапи æмæ æндæр мадзæлттæ. "Феникс"-ы кусынд логопедтæ æмæ психологтæ. Сывæллæттан уæлæмхасæн уагæй амоньц кафыны, рæсугъдгæнæн æндæхæй бийыны æмæ хъæдæрмагыл судзæнгарзæй нывтæ кæнын уоруктæ.

Ахсджиаг фиппаинаг: реабилитацийы центры æхуыны кæнынд канд рынчын сывæллæттан нæ, фæлæ сæ бинонтæн дæр. Центры кусæг "Ныййарджыты скъола"-ы специалисттæ ныййарджытæн амоньц сæрмагонд сывæллæттан зилыны фæтк.

ГУГКАТЫ Жаннæ

Парламентæй

Адæмæн сæ царыны уавæртæ хъуамæ кæной хуыздæр

Уыд Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы Парламенты советы æмбырд. Амьдта йæ Парламенты Сæрдар ТУСКЪАТЫ Таймураз.

Депутаттæ æркастысты, бон фæткы чи уыд, уыцы дзууæ, фæлæ ахсджиаг фарстамæ. Сæ иу — "Бирæфатерон хæдзæртты бындурон цалцæджы республикон программæ æххæст кæнын 2023 азы бæрæггæнæнты æмæ 2024

раммæ æххæстгонд цæуы кæпхæнгай: фыццаг уал цалцæгонд æрцыд 593 бирæфатерон хæдзары, æмæ сæ царыны уавæртæ фæхуыздæр сты 57 мин адæймагæн, æппæт куыстыты аргъ уыд 1 миллиард 620 милуан сом; дыккаджы та

азы та рауадысты 76 проценты. Фæлæ уæддæр уавæр ныввлæй нырма у дард. Раздæрау, цæвиттонæн хæссинаг у Мæздæджы район — ацы ран фидонтæ æмбырд кæнынц 95 проценты, уый фæстæ цæуы Дзæуджыхъæу", — загъта министр. Стæй æрдырдта, цæрджытæй сæ хæстæ æрдомыныл, æхца афоньл фидыныл æмæ фидонтæ æмбырд кæны-

зарадæн уаг æвæрыны тыххæй" Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы паддзахадон программæ æххæст кæнын фæлгæты 2021-2022 азы Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Хъæуон хæдзарды министрæдн республикон бюджеттæй цы фæрæзтæ лæвæрд æрцыд, уыдонæй министрæдн цæс хæдзардзинæй спайда кодта, уый фæдыл Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы Цæстдарæн-нымайæн палатæйы хъусынгæнинагмæ. Раныхас дзы кодта Палатæйы аудитор **Созаты Алан**. Куыд загъта, афтæмæй хъæуон хæдзард райрæзын кæнын тыххæй республикæ æххæст кодта фондз программæйы, æмæ сæ сæххæст кæнын бæрæггæнæн 2021 азы рауад 88,7 проценты, 2022 азы та — 94,5 проценты. "Иумæйаг регионалон продукт фæдылдæр, бафтыд ыл, раздæр цы уыд, уыыл 42,5 проценты", — загъта Созæйы-фырт. Йæ раныхасы ма уый йæ "ргом аздæхта гранттæ дæттын фарста банывыл кæнынмæ æмæ бафиппайдта, уыцы субсидитæй пайда кæнын хъуыддæг Хъæуон хæдзарды министрæдн "рдыгæй кæй домæ ногды фылдæр цæстдæр.

азмæ пъланты тыххæй" хъусынгæнинаг. Йæ разныхасы Тускъаты Таймураз куыд загъта, афтæмæй программæ йæ куыст райдыдта 2013 азы, йæ сæххæст кæнын кæройнаг æмгъуыд та у 2038 аз. Уыцы рæстæгмæ республикæйы бындурон цалцæгонд хъуамæ æрцауа 2 617 бирæфатерон хæдзары, æмæ уæд сæ царыны уавæртæ фæхуыздæр уыдзысты 100 мин бинонтæн.

Фарстайы фæдыл раныхас кодта Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы цæрæнуатон-коммуналон хæдзарды, артаг æмæ энергетикæйы министр **Таматы Майрæн**. Куыд радзырдта, афтæмæй прог-

нал цавæр куыст цæуы, ууыл. Фарстайыл æмдоклад скодта Парламенты цæрæнуатон-коммуналон хæдзард æмæ арæзтадон политикæйы фарстаты фæдыл комитеты сæрдар **Остыты Георги**. Фарстытæ æмæ фиппаинæгтæ уыд Тускъаты Таймуразмæ, Парламенты Сæрдары хæдивджытæ **Ортабайты Тимур** æмæ **Дойтæ Светланæмæ**, депутаттæ **Черчесты Аслан** æмæ **Гæбæраты Юримæ**.

Фарстайы фæдыл æмдоклад скодта Парламенты аграрон æмæ зæххы политикæйы, экологи æмæ æрдзон фæрæзты комитеты сæрдар **Качараты Олег**. Фарстайы фæдыл ма раныхас кодта республикæйы хъæуон хæдзарды, хомаг æмæ хойрадмы министр **Къусраты Алан**. Фарстытæ æмæ фиппаинæгтæ уыд Тускъаты Таймуразмæ, депутаттæ **Киситы Мурат** æмæ **Черчесты Асланмæ**.

ДЕДЕКАТЫ Зæлина

Программæ

Аивгæнæн куыстытæ

Цæгат Ирыстоны Сæргълæууæг Сергей МЕНЯЙЛО йæ телеграм-каналы куыд фехъуысын кодта, афтæмæй ацы аз нæ республикæйы ногдыдæр ма 39 æхсанадон фæзуаты нывългонд æрцæудзысты.

Республикæйы размонæджы ныхасмæ гæсгæ, Дзæуджыхъæуы Соланый фæрысуынгæй инвæлар Плийы-фырты уынджы онг Байтаты Чермены уынгыл Терчы рахиз фарс, Димитровы уынджы Пушкины сквер, стæй Плийы-фырты уынгæй Федералон къазнады управленийы онг Коцойы-фырты уынг савæн кæндзысты.

Хъæуон районты æфснайд æрцæудзысты мæнæ ахæм объектæ: Алагыры районы Уæллаг Фыййагдоны Дзнайы-фырты уынджы бульвар æмæ Горæтæгон районны Октябрьхъæуы Тедейы-фырты уынгæй центрон парчы онг æхсанадон фæзуат, Æрыдоны районы Мичурины хъæуы æмæ Фыййаджыбылы сараздзысты сывæллæтты спортивон фæзтæ.

"Кæй загътын æй хъæуы, объектты æхсан сты æппæт-уæрæсеон конкурсы "Чысыл горæттæ æмæ историон цæрæн бынаттæ"-йы нæ уæлахиздзæутæ дæр. Æрыдоны Фæскомцæдисон парчы, Дигорайы Тогойы-фырты уынджы парчы, стæй Алагыры районы Нары æхсанадон фæзуаты парахатæй сæххæст кæндзыстæм нывългæнæн куыстытæ", — фысы регионы размонæг.

Сергей Меньяйло ныхасмæ гæсгæ, 2019-2024 азы нывълкæнæндæ программæмæ бахастой 225 æхсанадон фæзуаты æмæ бирæфатерон хæдзæртты 422 кæртты. Ныридæгæн аивгæнæн куыстыты фылдæр хай æххæстгонд у.

(«Основа.News»)

Ахуырад

Ирыстоны рагистори

Цæгат Ирыстоны сентябрæй фæстæмæ райдайдысты Ирыстоны рагистори ахуыр кæнын. Ныртæккæ уыцы хъуыддæгтæ конд цæуынд фæсурокты, фæлæ 2024 азы ног ахуыры азы анвдзæн йæ ахуыр кæнын фадат.

Республикæйы ахуырад æмæ наукайы министр **Алыбегты Эллæ** куыд загъты, афтæмæй райдыдта рагисторийæн ахуыргæнæн чиныг аразыны куыст. "Нысан у Ирыстоны историы тыххæй зонындзинæдтæ исын, фидар сæ кæнын, нæ историмæ кæсын, куыд Уæрæсейы историый æнæфæхалгæ хаймæ. Ирыстон Уæрæсейы историый цавæр бынат ахсы, рæзгæ фæлтæрмæ национ хæзнатæм уæлдай ахаст фидар кæнын, историмæ, культурæмæ, райгуырдæн бынатмæ уæрзондзинады æууæлгæтæ гуырын кæнын, регионæн æмæ уæрæсейаг

бакастæн бындур æвæрын", — фæбæрæг кодта министр. Нæ скъолаты Ирыстоны рагистори нæ ахуыр код-

той, 2016 азмæ предмет хицæн ахуырадон сахаты цыд 10-11 къласы. Предмет ахуыр кæнынмæ бахалдзысты райдайæн скъолайы цыппар къласы,

Алыбегты Эллæ куыд бацамьдта, афтæмæй експертон советы уынаффæйæ истори ахуыр кæнын райдайдысты æппæт скъолаты дæр. Февралæй куыст цæудзæн фæлварæны, базонгæ кæнын хуызы, фæлæ ног ахуыры аз предмет бахæддзысты ахуыры пъланмæ. Предметты курс æнцой кæндзæн сæйраг ахуырадон фæрæзтыл, зæгъгæм, Ирыстоны истори рагзамантæй 19 æнусы кæронмæ, Ирыстоны истори 20 æнусы.

Пайда кæндзысты методикон æмæ ахуырадон фæрæзтæй, скъоладзæутæн кæндзысты экскурси-тæ. Министры ныхасмæ гæсгæ, хъуамæ алы сывæллон дæр фыццаг хъуамæ базона йæ чысыл фыдыбæстæйы истори.

(«15-æм регион»)

Патриотон хъомылад

Бæрæгбон — цæссыгтимæ

Советон Æфсад Афганистанæй куы ракодтой, ууыл сæххæст 35 азы.

Уыцы ахсджиаг мадзал сбæрæг кодтой Кировы районы Ираны хъæуы. Бынаттон скъолайы директор **Черчесты Альбинæ** куыд радзырдта, афтæмæй скъола-мæ æрбахуыдтой Афганистаны хæсты архайджыты Цæцæн, Дагестан, Кæсæг-Балхъар æмæ Цæгат Ирыстонæй. Алы аз дæр бæрæг кæнынц уыцы цау, уымаен æмæ уый фидардæр кæны рæзгæ фæлтæры патриотон хъомылад.

— Регионты æмвæзадыл ацы хуыддæг аразаем фаронæй фæстæмæ, æдзухдæр дзы фæархайынц скъолайы ахуыр дзæутæ 1-11 къласы онг сæ "ппæт дæр. Ацы хатт скъолайæ нæ фæндаг ракодтам æмæ "Цæссыгтимæ бæрæгбон" адарддæр кодтам хъæуон клубы, — загъта Альбинæ.

(«15-æм регион»)

Дзырды фарн

Æвзаг ивта
æмæ ивы.

ПЫБЫЛАТЫ Алыксандр

”Иә чингуытә әдзүхдәр адәмы хъәудзысты...”

Ацы бонты Цагат Ирыстоны адәмон фыс- сәг ДАУЫРАТЫ Дамир бәрәг кәны йә 85 азы юбилей. Нә газеты стыр хәларимә әрә- джы фембәлд нә уацхәссәг ХӘМЫЦАТЫ Морис әмә се 'хсан рауад зәрдиәг әмә әр- гом ныхас фыссәджы сфәлдыстад әмә, абон нә ирон литературә цы уавәры ис, уы- дәтты тыххәй.

Сфәлдыстадон әхсызгон фәзиләнтә

— Зәгъ-ма, фыссәджы курдиат дәм кә- цәй әрцид, дә кьабәзгәй искәмә исты ахәм уыд, мыййаг?

— Җәәцәгәән, уый мәнән Хуыцауәй лә- вәрд у. Мә фыдыфсымәр Микьала әрәх ар- хайдта сатирикон рәнхытә хуыды кәныыл, цәуәгә-цәуәын дәр-иу сә радзырдта, хатгәй дыуәрәнхонтә, фылдәр та йын цыппарән- хонтә уыдысты, рифмәгә ссарынмә тынг арахсти. Абон дәр ма фәсмон кәнын, гәххәт- тыл йн сә кәй нә ныфыстон, ууыл, фәлә ма дзы дыуә абон дәр ма зәрдыл ләууы. Йемә колхозы мусы хыгдхәссәгәй куыста иу дөлә- сыхаг ләг Сабаз. Иу хатт нәм йә кой рауад, әмә дзы афтә загъта:

— Мемә кусы гуыбырфындз Сабаз, Йемә уырдаем рахәссы йә баз... Ома, дам, мәнәуы кәрийи сәр фынәй кә- нын бирә уарзта...

Микьала хәстон ләг уыд, әргомдзырд, хъ- зән ныхас уарзат. Иу сыхаг нын уыдыс, Туаты Бист, зәгъгә, милицәйи бәхтыл куыста. Мә фыды 'фсымәр әй гиычыл нәуарзәгәу кодта. Уәвгә, уымә әгәс сыхбәстә дәр хәрам уыдысты. Хәсты фәстә мөгүвр әмә әвадат азы әрмәст уымә уыдыс бәхуәрдон, фәлә йә никәмә ләвәрдта, Хуымәлләджы Теттыр- мазты куырой кәй хуыдтой, уымә нартор сси- наг нылдавынмә, хъәуәронмә та бирәттәг кәнә фаджыстә аласынмә, сидзәргәсты зәр- дәхудты дәр-иу баыд.

Иу фәссыхор мә мадимә нә кәрты кәрдю бәласы бин хъәдуртә әхсәстә. Микьала нәм әрбащид әмә мә мадән, милбылты хулгәйә, афтә зәгъгы, мәнә та, дам, әмдзәвгә афыс- тон. Әмә нын әй бакаст:

— У чыныдоппа нә сыхаг Бист. Йә 'нгуылдз саргы бин фәщыт, Әмә фәщид йә тәәпп зәххыл, Дауыраты джы сәрыл...

Мә мад тынг фәхудты, стәй йын афтә зә- гъгы, йә фәстаг рәнхъ, дам, вн уәд та баивис? Ныр та Микьала худты, йә кху ауыгта:

— Ницәмән әй хъәуы ивын, әндәр акаг нәу...

— Мә дәлә фәцәуы. Ууыл азтә ращид. Әз әфсады рәнхыгтәй куы раздәхтәән, уәд вн йә кәлдәры әмдзәв- гә радзырдтон, әмә-иу куы ныххудты, куы нид- дис кодта, мәнән, дам, уый мә сәрәй раджы атахти... Кәд мәм мә фыдыфсымәрәй исты әрбащидә, нә зонн...

— Зонә әй, ды де сфәлдыстадон фән- даг әмдзәвгәтә фысынәй райдыттай, уый, фәлә йә нә зонәм, поэзийл дә кху цәмән систай, уый. Прозәмә цәмән рахызтә, уый ма нын схәр кән...

— Уый, раст дын куы зәгъгон, уәд мәхицән дәр әнәнхәләджы уыдыс. Ивгъуд әнуы 70- әм азы әз ахуыр кодтон дәлә Ростоуы уәлдәр партион ськолайы журналистикәйи факульте- ты. Иу зымәгон бон мә рухсыбадинаг хәлар Әгъуызарты Саукуыдзимә ахуыры фәстә әм- дзәвәронмә здәхтыстәм әмә сахары сәйраг уынджы иу чыныдоны дуарыл ауыгд хъусыгә- нинагмә фәкомкоммә стәм: "Мәскуыйәг арти- ст Владимир Кузнецов кәсы Василий Шукшин радзырдтә". Уәды азы Шукшин тынг хуыстгонд фыссәгыл нымәд уыдыс. Саукуыдз, зәгъын, кәдәм тагд кәнәм, цом әмә йәм байхуәсәм, нәхимә нын ахәм фадат нә уыдзән.

Цыппар адәймәджы йәддәмә йәм нә 'рба- цыд, тынг уазал бон уыд әмә, әвәццәгәән, уый аххосәй. Әрәджиау кәлдәр нәм уыцы артист йәхәдәгә ращид, хатыр, дам, бакәнәт, фәлә әз уә цыппары тыххәй мә дзы дәр нә бәхәлиу кәндзыән, уә билетты арғ фәстәмә райсәт. Әз уәд уым әппәтәй уәндәрдәр разындтәән. Зәгъын, уыцы әхца нә нә хъәуы, иу радзырд нын уәлдәр бакәс. Сразы ис әмә нын бакәст радзырд "Беседы при ясной луне". Уый мәнән афтә тынг фәщид мә зәрдәмә, әмә уыцы әхсәв әмдзәвәронны Саукуыдз фынәй кодта, әз та сбадтәән әмә ныфыстон мә фыццәг радзырд "Сәрдыгон фәткыуытә", фәстәдәр афтә схуыдтон мә фыццәг чынг дәр. Иу дзыр- дәй, Ростоуәй әз уәд мә сластон дыуәу чысыл радзырды, "Мах дуг" мн сә ныммухуыр кодта, Хуыгаты Сергей әмә Бицтоы Грис мн сә тынг фәлпәллыдысты, әмә уәд ахәщидтәән, әмдзәвгәтәм мә нә әвдәләт... Афтә мәхицән дәр әнәнхәләджы рахызтәән документал- лон уащутә фысынмә дәр...

1964 азы Никитә Хрущев Хуымәлләджы Со- циалистон Фәллоиты Хъәбатыр Җәлбегаты Харито- ны нарторы хуымтә уынаг куы сыды, уәд әз сә фембәлдән әвдисән уыдтән. Нә стыр бәстәйи сәргъләуәг фәстәмә куы аздәхт, уәд адәм сусу-бууәтә райдыдтой, ома, дам, Харитонән Хрущевы сьсымә пәддзәхәды хардзәй "хәдәр сәрәстәй, телевизор йн балхәдәтәй, гауытә бин әй фәхкудтой..." Бирә цыдәртәгә ма. Мән бафәндәд уыцы дам-думты ныхмә исты зәгъын, рәстдзинады фарс рахәцын. Стыр фәллоитгәнәджы кад бәхәххәкәнын. Сбадтәән әмә ныфыстон мә фыццәг документалон уа- цуа, "Харитоны нымәтхуд әмә Хрущевы шля- пә". Адәм әй әхсызгондәй бакәстысты, мәхицән дәр мн стыр цин әрхаста, уәд мәм әр- цыдыс әцәг фыссәджы кад дәр. Әмә уәд та уыщырдәм ахәщидтәән. Тынгдәр уымәән, әмә нәм абон прозә фысджытә ис, фәлә, әз цы куыст кәнын, ахәмтә та нәй. Әз мә докумен- талон уащутәән әрмәг фембәрд кәнын, куыд журналист, афтә, гәххәтмә та йә рахәссын, куыд прозә фыссәг, афтә...

— Мә хәсыл нымәйн дәүмә дәр мәнә ацы фарста радтын: "Дәуәмә гәсгә, абон ирон литературә цы уавәры ис?"

— Ды дәхәдәг цы хуыды кәныс, Морис, уый әз нә зонн, фәлә нә ирон литературә хорз уавәры нәй. Уымәән, мәнмә гәсгә, ис дыуәу аххосы. Цалынмә нә рәзгәг фәлтәг, кәлдәры астау, әцәг ирәттәән куыд әмбәлы, афтә сә мадәлон әвзәгыл нә дзурой әмә нә фыссой, уәдмә нәм ног ирон курдиатджын фысджытә нә фәзындтәән. Уый дын иу. Дыккагәй та, фәстаг рәстәг ирон фыссәгәән әмбәлгә кад нәл ис, фысджытә стыр дәр хицауды ницәмән

хъәуың, сәхимә сә хәстәг нә уадзың, сә- хәдәг дәр сәм хәстәг нә цәуың. Кәд ма исты зонн, уәд нә фембәлдмә фәстаг хатт әрбащид Дзасохты Алыксандыр, әмә уый кәд әмә кәд уыдыс... Уый хуыддәджы ләг нә уыд, әрмәст-иу рәсгүд зәрдәвәрон ныхәстә загъта, цыма-иу вн урс әмдзәвгәтә уыдысты, арагә та — ницы.

Ивгъуд әнуы нәуәдзәм азы, цард куы фәщудыдта, уәд нә иуәй-иутә, сә уавәртәг фәхуыздәр уой, сә чингуытә сын мухуыры уадзой, зәгъгә, хицаудәән ләгъстиәг систы, номарән әмдзәвгәтә әмә сыл зарджытә фыстой сә юбилейтәм, дымыстәртә сә рауад. Сә фынгыл сын хыстәрән бадтысты. Әмә уы- дәтты руаджы чи Кростайы преми райста, чи та

әрхаудта. Бафиппайдтон: фароны фәстаг бонты нәдәр газеты редакциятә, нәдәр радиокоми- тет, нәдәр телеуынынад, фыццагау, нә фыс- джытә әмә поэттай иунәджы дәр ныхсмә нә бацагурдтой. Уый дәм раст кәсы, Морис?.. Уый цәуыл дзурәг у?..

— Иуәй-иу фысджытә хыст кәның, нә, дам, нә кәсың...

— Хуыцауәй разы, әз афтә нукуыма загътон. Цы йә әмбәхсон, ирон чыныгәсджыгә бирә нәл сты, фәләгә чи ис, уыдон әцәг кәсджытә сты, әз сын мәхи уәй стыр арг кәнын. Куы сәмбәләм, уәд мыл бацин кәның, телефо- нәй мәм әрбадзурың, арфәйи ныхас мн фәзәгъың. Фарон мн әхсызгон фембәлдты- зә уыд Алагир әмә Мызуры, разыйә сә баз-

Дамир йә бийонтийә

— адәмон фыссәджы ном, иу цалдәрән дзы сә цотән әхцәджын бинәттә дәр ма скодтой. Әмә уыдон хуысәй ләууың. Әрәджы мн чы- ныгәсджытәй иу уайдзәффы хуызы афтә зә- гъгы, Шамилы фәстәг, дам, уә фыссән систә бынтондәр куы ныкыкуымыхы сты, уә дзыхтә әхгәдәй куы дарут. Адәм алщидәр уының... Уыцы уайдзәф мәнмә дәр хауы...

Ацы бонты нәм Уәрәсейи хицауд сиды, цә- мәй фәтыхджындәр кәнәм фәсивәды

патриотон хъомылад, фәлә мах. Ирыстоны фыс- джытәй, уыцы ахсиджәг темәйыл чингуытә чи ныфыста, уыдоны фәрох кодтон, сә уащысты тыххәй адәмы 'хсан нә дзурәг.

Хыг ма мн иу ахәм хуыддаг. Чидәртәгә францаг фыссәг Гәздәнты Гайтоы гәгәр хәрдмә исың, иу ма дзы фарон радиобакасты афтә дәр загъта, Кростайы фәстәг, дам, нә дыккаг фыссәг Гайто у. Цы йәм сәрәттой уәгә- ры, цәуыл нын ахуыр кәның йә уащыстә нә ирон кәстәртә? Дә Хуыцауәй хатырәй, Морис, ма фәзивәг кән, әмә чыныгдоны дәхцән сәвәртәг кән, уыцы Гайтоы цал адәймәды кәсы, уый. Зәгъгә, махмә, Рахизфарсы районы сәйраг чыныгдоны, йә чынг "Вечер у Клэр" тәрхәгыл ләууы 1990 азы фәстәмә. Әмә йә уәдәй абонмә бацагурдтой әрмәст... цыппар адәймәджы.

Уыры мә, иннә районы дәр ахәм уавәр кәй ис, уый. Нәхимә уыдыс әмә абон дәр ис, Гайтоәг кәлдәр курдиат кәмә нәй, уырысса- гау чи фыста әмә фысы, ахәмтә: Тедеты Ге- орги, Тотраты Руслан, Фәрниаты Константиң, Хуыгаты Ирлан, Тадтаты Тамерлан... Уыдоны кой- гәнәг нәй, Гайтоы та стауың, иронау чи нә кәсы, ирон литературә цәмәй әмә кәмәй хъәздыг у, уыч иу нә зоны, ахәм адәм.

Рацаразын нә хъәуы нә фысджыты цәдысы куыст дәр, фәстаг цалдәр азы йә кад бынтон

задтән: кәсың мн мә чингуытә, иутә мн дзы цыма нә сфәлдыстад мәхицәй хуыздәр зонның, афтә дәр мәм фәкаст.

Иу кәсәг та мә нә хәдзәры бабәртәг кодта, әз, дам, дәм хәрам дән. Зәгъын, уәгәры дын цы кодтон, мә сәрән куы ницы зонн. Куыд мн радзырдта, афтәмәй Дзәуджыкхәуы мә чынг "Ироны портрет Мәйыл" балхәдта, сбадт, Кәсәгмә чи цыд, ахәм автобусы әмә шоф- рән ныфәдзәхста, Ставд-Дурты цы, дам,

— Дә 'рбащидәй та мн хъәу ногай мә цәстытыл ауайын кодтай. Бузыңг. Дә фынг мә нузәәнәй райдай...

Иу сахаты бәрәц фәбадтәән йемә, әмә Уәлгә мысыды... Мысыды йә сь- хәггы, йә чыгон әмгәртты хъәууон изәртәг, Дзәгәлкомы уыгәстыл цәргәстә сә фәллад базыртә куыд әрә- вәрыңг уый...

Куы ращидтәән, уәд, Дзәуджыкхәуәй Хуымәлләгәм цәуәгәйә, автобусы ахәм әмдзәвгәг ныфыстон:

— Ой, Әна, әвәццәгәән, дә карәнтәгә Иууылдәр Сывәллонау, Җеуәндаг. Скьәйных дәм дә кәстәр фырт, бьсуәндаг, Дард хъәуәй дә горәттәг фәласта. Ратыхсыс дзы. Трамвайты хәрмәг Н' ахсы дәу әмбисәхсәв хуыссәг. Ам әлхәнгә — алщидәр: Хыссә, Маст багәны, нурытә, әхсыр... Әмә 'хсайы хъәубәстәм дә зәрдә. Афонмә уым стьалыджын зәэрты Устытә суадоны әхсыңг Ног мәнәуәй багәныиән задаг.

— Уый махән дәр әхсызгон у. Бузыңг, Дамир. — Дәуәән дәр бузыңг!..

Әнахуыр курдиат әм ис

Дауыраты Дамиры әз зонн әцәг ирон, раст, ныфсджын әмә әгдәуджын ләгәй, зонның әй алы ирон хъәуы дәр йә хорз хуыддәггы фәрцы. Әз махәдәг махи уәй бәвәртәст, ирон адәмы әхсан бәрон бынаты куыд зын куәсән у, уый. Дамир-иу әп- нәт зынтә сәрты дәр ахызт әмә-иу баззәд сыгдәгәй, йә бирә хәләрттә йә әпнә- ты рәстагдәр хәларыл хуымәтәджы нә нымәйың.

Дамир фәзминәг у сфәлдыстадон куысты дәр. Уый нә литературәмә әрбащид йә- хи темә әмә йәхи хъайртимә. Ис әм әнахуыр, бирә фысджыгән чи нә фаг кәны, ахәм курдиат: зыбыты иунәг хуыдыдәй дәр йә бон у адәймәджы амонд әмә тра- геди радзысн.

Әрәджы та йын әз зәрдиәгәй бакастән йә ног чынг нә хуыздәр разамонджытәй иу — Хъәбәлоты Билары тыххәй. Уымәй разма дәр ма Билары тыххәй чидәртә фыстой сә чингуыты, әмә әз ахуыды кодтон, зәгъын, Дамир ма дзы ногай алы хуымаә загъта, цыма. Фәлә загъта. Дамиры чыныджы цы әрмәджытә ис, уыдон сә 'шәддәр сты хәдбундур, алы кәсәг дәр бирә ног нидәртә базондзән нә курдиат- ның разамондәджы тыххәй. Нә стыр ләггытлы цы уащыстә ныффыста Дамир, уыдо- нән аргәг нәй, уымәән әмә стыр ахыз сты нә кәстәртты 'хсан хъомыладон куысты, йә чингуытә әдзүхдәр хъәудзысты, адәм сә агурдзысты. Мә цәст вн уарзы әнә- ницәдзәд әмә ног сфәлдыстадон уәлхәзтә.

ЦыБЫРТЫ Людвиг, историкон наукәты доктор, профессор,

ДАУЫРАТЫ Дамир

Җенкбард әмә хъәлдзәг цаутә

***

***

Дзәуджыкхәуә, Намысы фәз...

Әз ләууын Кучиты Юрий бәрзонд цыртдзәвәны цур. Ам кәй әрбайяфтон, мә размә йын йә ингәныл кәй сәвәрд- той, уыцы дидинджыты дымгә алырдәмты ахаста. Әз сә иугай сәмбырд кодтон, мә- хи уардитаән дәр дзы бынат ссардон, мә кху ыл әвәрдтон.

Уәлдәр цы бакастә, мә кәсәг, уыцы рәнхытыл ма бауәнд, мысгә сә әркод- тон. Нәй, хыгагәән, нә стыр әмзәххон нә ирон зәххыл ныгәд. Йә бинойнаг Питеры куы фәзизән, уәд, ахәм сахарты куыд кә- ның, афтә йә уыцы әнәхәйыры пещы ба- сыгтой, йә фәнхк та йын йә мөйән рад- той. Әмә, дам, уәд Юри ныфәдзәхста, мән дәр, дам-иу, афтә басудзут, мә фә- нык та мн-иу дөнджызы сәртмә дымгәты бар бакәнүт.

— Әз вн цалдәр азы фәләгәстә код- тон, — дзырдта мн ащы мыгәлжы әмә Иры стыр дәр ләгәтәй иу, Кучиты Эльбрус, — фәлә нә бакаст мә коммә, йәхи фәнд афтә...

— Әз дзы махәдәг раздәр сәрстыр уыдтәән, әцәг вн йә кәлджын царды фәстаг ми мә зәрдәмә нә фәщид. Ау, дә мард дә дәхи зәххыл баныгәнын ма бафәндәд, уый куыд раст хуыддаг у? — Әз, бәрәг, ләууын Кучиты Юрий бәр- зонд цыртдзәвәны цур...

2010 аз, июль

2019 аз, марты

Иу әмдзәвгәйи истори

Мә кәлдәры хәлар Ходы Камал сахары фатер куы райста, уәд уырдәм сласта йә мад Уәл- гайы дәр. Әз әй иу хатт бабәртәг код- тон әмә йә байяфтон иунәг әмә ән- кәрдәй. Уымәй размә дәр Уәлгәйи кхуәй бирә цәхх әмә кәрдзән ба- хордон, ныр дәр та мн уайтагд мә цуры фынг авәрдта. Йә фырты әмгәрт- ты бирә уарзта Уәлгә. Йәхәдәг мн арахъь рауагъта, агуывзә мәм радта әмә уыцы әнкәрдәй загъта:

— Дә 'рбащидәй та мн хъәу ногай мә цәстытыл ауайын кодтай. Бузыңг. Дә фынг мә нузәәнәй райдай...

Иу сахаты бәрәц фәбадтәән йемә, әмә Уәлгә мысыды... Мысыды йә сь- хәггы, йә чыгон әмгәртты хъәууон изәртәг, Дзәгәлкомы уыгәстыл цәргәстә сә фәллад базыртә куыд әрә- вәрыңг уый...

Куы ращидтәән, уәд, Дзәуджыкхәуәй Хуымәлләгәм цәуәгәйә, автобусы ахәм әмдзәвгәг ныфыстон:

— Ой, Әна, әвәццәгәән, дә карәнтәгә Иууылдәр Сывәллонау, Җеуәндаг. Скьәйных дәм дә кәстәр фырт, бьсуәндаг, Дард хъәуәй дә горәттәг фәласта. Ратыхсыс дзы. Трамвайты хәрмәг Н' ахсы дәу әмбисәхсәв хуыссәг. Ам әлхәнгә — алщидәр: Хыссә, Маст багәны, нурытә, әхсыр... Әмә 'хсайы хъәубәстәм дә зәрдә. Афонмә уым стьалыджын зәэрты Устытә суадоны әхсыңг Ног мәнәуәй багәныиән задаг.

— Уый махән дәр әхсызгон у. Бузыңг, Дамир. — Дәуәән дәр бузыңг!..

Дистә дыл кәның: "Цәмән әй хуыд горәтәг уәладжы? Цы сәрра ис зәерондәдәм Әна?.. Куы дә фәнн, Хатгәй уәм куы бауайын, Радзырыс мн алы хатт дә фын. Цыма дә сәумәшчыккәй хуры тын Быдыртәм йә фәдыл хуыдта, Фәлә дә хулол-млол Трамвайы Дә кәстәр фырт Фәстәйи Сырдта, сырда, сырда..."

Уымәй иу цалдәр азы фәстәг Уәлгә куы фәзизән, уәд вн сахары кәрон хәр- ды әз дәр хастон йә чырын. Мә зәрдәг сунгәг, мә цәстытыл та уадис, иу хатт Ног Бәтәхъойкхәуы иу зыны фәдыл куыд сәмбәлдыстәм, уый. Уәлмәрды арфәй ращидис мә хәлары мад, бацин мыл кодта әмә загъта:

— Уәртә нә зәронд мәрдтыл авәрд- тон мә кху...

— Стәй аджых, ингәнтә кхакт кәм нәма уыд, уыцы әнәфхәрд, әнәссәст кәрд- гәтмә бирә фәкаст, арф нууулафьд әмә та загъта:

— Тагд мәнән дәр мә бынат ам уыдзәни...

— Әвәццәгәән әй фәндгә дәр афтә кодта. — Әвәдзә, диссаг у Мад: йә фәстаг фәндагыл цәугәйә дәр йә фырты зәрдәхудты нә бащиды... Әнәуд сахар әй бынтондәр йәхи бакодта. Ныр әз хатгәй Ног Бәтәхъойкхәуы уәлмәрдмә куы бафтын, уәд мәм афтә фәкәсы, цыма мә хәлары Стыр Ма- ды ингән ам ис. Әндәр нукуы...

1973 аз

Фәснхас редакцийи номәй: Зынаргә Дамир! Нә ирон адәмон газет "Рәстдзинад"-ы нузәрдион әмбәлтәй иу дә, дә курдиатәй цәстуртай кәныс нә газеткәс- джыгән, Ирыстоны литературәйи әвзонг фәлтәрән фәзминаг дә, ныфс сын вайыс, әмә ма нын бирә азы дәргыты әнәниз, амонд- джын әмә зәрдәхәлдзәг у! Дә кәстәрты хуртәй бафсәд, Дунес- фәлдисәг Хуыцауә дә стәй Ирыстоны задтә әмә дауджыты хор- зәх уәд!

Газет "Рәстдзинад"-ы редакцийи коллектив

Бинонты аз

Царды фәндагыл — амондимә

Алы падзахад дәр ныфеджын әмә фидар у фәрджын бинонтәй. Кәрәдзий әмбаргайә, кәрәдзий аргь кәнгәйә чи цары, әнтыстджын әмә уәлахи дәр уыдон вәйһың. Сә алыварс адаман сты фәзминаг, әмә сә хоньң рәсүгд фәндагәтм. Уәрәсейи Президент Владимир Путини уынафәмә гәсгә 2024 аз у Бинонты аз.

Ис нын тынг хорз сыхбәстә, нә фәсивәд фәкәсынмә сты әнәзизә. Уәлдәй хәларәй бирә азты цәрәм Ногайты Зәрәмә әмә Бирәгьты Светланәимә. Стыр аргь кәнгын газет "Рәстдзинад" — ән, уарын ирон әвзәгыл

Хорз хистәрәән йә кәстәртә сәхи хуыздәр әмә сәрәндәрәй куы рәвдисың, царды фәндагыл әнтыстджынәй куы фәцәуың, уәд уыцы хистәр амондджын вәйһы. Рассветы хьәуәккәг Еналдыты Сослан әмә Бирәгьты Зифә сә цард куы баиу кодтой, уәд сә цыңыл цин кодта әһләт хьәубәстә.

Хәдтулгәскьәрджытә әмә фистәг бәлцәттәән фәндагыл цыды фәтк гуымыры уагәй кәй халың, уй ахосәй фәндагон транспортон фыдбылызтә "рцәуың. Адаймаг әнәмбәлгә ран, кәнә рухыңы саны сыхр цырагы сыхды рәстәг фәндадгы сәртты кәй фәцәуы, стәй, хәдтулгәскьәрәг фәндадгы сәртты әмбәлгә ран фәцәйицәуәг фистәг бәлцәттәән фәндаг кәй нә радты, уәдәттә фыдбылызтә расайың. Уймә, арах сүткәй талың афон фистәг бәлцәттә уәләдәрәсәл рух фәстәмәздәхәг хәйттәй нә пайда кәндың, әмә афтәмәй хәдтулгәскьәрәгән цыбыр рәстәгмә тәссәс уавәр рахатыңы фадат нә вәйһы.

Ног чындз бинонтәм бакьхәдзәф кодта, хәдзәрәм бахаста фарн. Советон рәстәг әндәр цардуяг, әндәр нысантә әмә бәлцәттә уәд адаммә. Абон кәд Зифәйән йә цардәмбал йә фармәс нәл ис, уәддәр буц әмә рәвдид у йә бирә кәстәртәй. Аргь әхсызгонәй әрымысы ивгьуд рәстәдгы хәбәртә, куыд лымәнәй цардысты адәм.

Рейдон мадзәлттә әххәст кәнгәйә, автоинспектортә фистәг бәлцәттәән фәндадгы сәртты цыды фәтк ноджыдәр ма иу хатт бамбарын кодтой.

— Иууылдәр разәнгардәй куыстам нә колхозы. Царды уавәртә абоны хуызән рәвддз кәд нә уыдысты, уәддәр аргьхәйтәм әнәзизәг әмә хәләдзәгәй, зыңдзәдтәй нә тарыстәм, — дзыры Зифә.

Рух фәстәмәздәхәг хәйттәй нә пайда кәндың, әмә афтәмәй хәдтулгәскьәрәгән цыбыр рәстәгмә тәссәс уавәр рахатыңы фадат нә вәйһы.

Хистәр кары адәм хорз хуыды кәндзисты. Орджоникидзәй номыл колхоз разәгдәртә әмрәнх кәй уыд. Әмә уыцы әнтыстдзидәтәм сә "хуысы хай хастой Еналдыты әнгом бинонтә дәр. Дыууәйә дәр куыстой әхсыры-товарон фермәйә. Райсомы цыппар сахатыл-иу, хурыскастимә Зифә уыд йә куысты уәлхус, уй кәуылыты фыдәбон, — кьухәй 25-30 хууджы әрдлуын. Фәстәдәр фәзындысты әхсырдүцән аппараттә, әмә колхозтән сә куыст фәрогдәр. Хәларәй цардысты Мәхьиты Лидә, Чараты Зәирә, Козаты Маринә, Таугазы Варыкә, Бирәгьты Любә әмә иннастимә. Әхсыры сойад әмә хәрхәдзидәт нә бәрәг кодта лаборант Бирәгьты Шурә. Стыр фермә уыд, дүцгә хьомты авд корпусы-иу цы "хыр әрддыгьтой, уй ластой Әрдыны заводмә. Хьүгдүцжыты "хәән ерысты-иу Зифә кәддәриддәр бахаста фыццәг бынат. Йә фәллойдон әнтыстдзидәтты тьххәй йә развәрстой нә республикәйи Сәйраг Советы депутатәй. Фәллоуарзәг сылгоймаг кодта йә хәдзәры зиләнтә

Еналдытыл кувәджы куывд әрцыд, әмә сә кьәсәрәй бакьхәдзәф кодтой хәрзәгәдә чыдзжытә сә фыртты номыл — Кировьхәуәккәг Цьәхөйтты Людә әмә нартыхәуәккәг Гусаты Эльмирә. Хи хьәблту бауарзта йә чындзыты Зифә, әмә хәларәй, кәрәдзий әмбаргайә әртыңың сә цард.

Азтә дүгьон бәхәу азгьордтой. Еналдыты хистәртә сә фәрныг хәдзәры сьхөмыл кодтой фәзминә хьәбултә — Артур, Розә, Лорә әмә Аланы. Сә ныйәрджыты кад бәрзонд хәссың, алкәмән дәр сә ис бинонтә, кәстәртә.

Сылгоймагыл кәд азтә сә уәз әруагьтой, уәддәр әнцәд рахатың нә фәразы. Кәд әмә радимә йә әнгом бинонтимә цәры адәмы "хәән.

Рацарәзты рәстәг сәрәән фәләууыдысты ләппутә әмә сәрәзтой хи фермерон хәдзәрәд. Сә хурыскастимә байтауың нартор, нысәдзың картөф. Енәзизәг әфсымәртә сә исбонәй бирәты фәхәйджын кәның, әмә уәд маддән уыцы арфәтә әхсызгон вәйһың.

Хуыуәй курын сымәхәән әнәниздзидәд әмә бинонты амонд! Абон иууылдәр бәлцәт, цәмәй дунә уә сабыр, нә кәстәртә макуы базоной зыңдзидәт! Ирыстны адәм, кәрәдзий уарзгәйә, амондджынәй цәрәнт! — арфә ракодта Зифә.

— Дә цард кәстәртәән хуамә фәзминаг уа, зәх-

фыст чингытә, адәмон сфәлдыстәд. Постхәссәг Гусаты Мәдинайы әрбәцымә фенхәлмә кәсын. Ирон газет у мәр хорз хәләр, мәр ныхәсәмбал. Йә сыхтә йын цы бон нә рәфәлдахон, уыцы бон мың цыдәр нә фәфәг кәны, — зәгьты Зифә.

Әнтыстдзинад

Музыкалон аивагмә уарзондзинад

Елхоты Культурәйи хәдзәры педагог ДЭГОЙТЫ Аристаллине бакуыста, әрдзәй хьыгдард чи у, уыцы адәмы фәндәрәй цәгдәныл ахуыр кәныны хьуыддәгыл.

дәг дәр ацы нәлгоймаджы фәрцы цәуылдәртыл сахуыр вәйһың. Музыкәйи зәлтәм хуысгәйә, дыууәйә-иу зарын райдыдтам, Чермен зарәг

Дохтыртә низыхатт кәмә рабәрәг кодтой, фондз азы дәргыы Аристаллине уыцы 31-әздзид Чермены ахуыр кәны фәндәрәй цәгдәныл. Низ нә нымәйгәйә, ләппуыи фәндәй музыкалон кьорды ахуыр кәныны. Педагогы ахуырады фәтк у мәнә әхәм:

хәст кәнәм. Чермен дзырын цәмәй сахуыр уа, уыл архайың. Урок сахатәй кьаддәр рәстәг нә әхәссы, — зәгьты педагог. Ахуырады райдианәй дыууә азы фәстәдәр Чермен әнтыстджынәй архайдта республикон конкурс "Иры фарн"-ы. Аристаллине кәимә куыста, Чермен у фыццәг әхәм ахуырдузә. Ләппуыи музыкалон аивад бауарзын кәның кәй бантыст, ахуыргәнәг уымәй райгонд у.

— Фондз азы размә Чермен йә мадимә нә Культурәйи хәдзәрәм куы "рбацид, уәд ләппу, музыкалон кьорды цәмәй архайдтаид, уй мән нә фәндид, уымән әмә уымәй размә әхәм адәимә никиу куыстон, зарәгуарзәг Чермены та музыкалон аивад рахатын фәндид. Ләппуыи ахуыр кәның бафәлварыны фәнд скодтон, әмә авд мәйи фәстәдәр концертты архайын райдыдтам, — зәгьты педагог.

Аристаллине ахуыргәнәджы куыст рагәй кәны. Амәй размә сылгоймаг 20 азы дәргы бакуыста Октябрьхәуы музыкалон сколайы.

Сәйраг редакторы исән уат — 25-96-27.
Сәйраг редакторы хәдизәг: **Бутаты Эльзә — 25-63-19.** Бәэрнон нымәрдәр: **Галпаты Алетә — 25-93-68.** Сәрмагонд фәрсты редактор: **Сланты Аслан — 25-94-37.** Шеф-редактортә: **Касаты Батрадз — 25-93-74, Абайты Эдуард — 25-99-33.** Рауагыды редактортә: **Баскаты Эльзә, Гәззаты Фәтимә — 25-91-89.** Сәйраг бухалтер: **Дойаты Ленә — 25-94-19.** Сәрмагонд уацхәссәг: Уацхәсджытә: **Саутәты Тамилә, Баскаты Уырымәг — 25-96-31, Гугкаты Жаннә — 25-96-50, Дәдәгкаты Зәлине — 25-94-57, Хьойбайты Галинә — 25-90-54, Мәминәты Лолитә, Цәгәраты Эльмирә — 25-96-16, Хәмьниты Морис — 25-91-92, Хьыйбаты Ларисә — 25-96-31.** Сайты редактор: **Хозиты Дәрсәс — 25-90-54.** Рекламәйи хайды сәргәлууәг: **Бызыккаты Земфирә — 25-67-03.** Корректортә — 25-93-36, компьютерон цех — 25-93-97.

Сәйраг редактор ФИДАРАТЫ Юрий

"Рәстдзинад" цәуы кьуыри 5 хатты
Газет уады РЦИ-Аланийи Мьхуыр әмә дзыллон коммуникацты комитет.

Газет регистрационд әрцид Бәстдзинад, информация технологиятә әмә дзыллон коммуникацты кьабзасы архайдәм цәстәрды федералон службәи РЦИ-Аланийи управленийи 2023 азы 10 октябры (регистрацион номыр ПИ № ТУ 15-00162)

Фәндагон фәтк

Фыдбылызтә ма бауадзынәән

Цәгат Ирыстны Мидхуыддәгьты министрды автоинспекцийи куджытә кәй әххәст кәның, уыцы мадзәлтә арәз сты фистәг бәлцәттәй архайдима фәндагон-транспортон фыдбылызтәй адәмы бахизымә.

Фистәг бәлцәттәән әмбәлгә рәтты фәндаг чи нә дәтты, рейдон мадзәлтә әххәст кәнгәйә, автоинспектортә сә "гrom аздәхтой канд уыцы хәдтулгәскьәрджытә әм нә, фәлә әнәмбәлгә рәтты фәндадгы сәртты цәуәг фистәг бәлцәттәм дәр.

Хәдтулгәскьәрджытә әмә фистәг бәлцәттәән фәндагыл цыды фәтк гуымыры уагәй кәй халың, уй ахосәй фәндагон транспортон фыдбылызтә "рцәуың. Адаймаг әнәмбәлгә ран, кәнә рухыңы саны сыхр цырагы сыхды рәстәг фәндадгы сәртты кәй фәцәуы, стәй, хәдтулгәскьәрәг фәндадгы сәртты әмбәлгә ран фәцәйицәуәг фистәг бәлцәттәән фәндаг кәй нә радты, уәдәттә фыдбылызтә расайың. Уймә, арах сүткәй талың афон фистәг бәлцәттә уәләдәрәсәл рух фәстәмәздәхәг хәйттәй нә пайда кәндың, әмә афтәмәй хәдтулгәскьәрәгән цыбыр рәстәгмә тәссәс уавәр рахатыңы фадат нә вәйһы.

Рейдон мадзәлттә әххәст кәнгәйә, автоинспектортә фистәг бәлцәттәән фәндадгы сәртты цыды фәтк ноджыдәр ма иу хатт бамбарын кодтой.

РЦИ-Аланийи Мидхуыддәгьты министрды пресс-службә

Әнәнтыст макуы фәуай!..
Цыппарадздыд Әхсар, парчы тәгьзо кәнгәйә, йә фыды фәрысы:
— Па, арв куы фәнәры, уәд фәтәрсисы?
— Цәмәй хуамә тәрсон?! Әз ләг дән! — фыд йә фыртгә бакәст. — Ды та?
Ләппу арф ныууәфьд:
— Әз та ләг вәйһың, салютмә куы фәкәсын, уәд...

Фондзәдздыд Алинә цыдәр хәринәгәтә нә уарзы. Фәлә йын йә мад куы фәзәгьты, уй пайда у, зәгьтә, уәд йәмә сразы вәйһы әмә, йә разы йын цы әрәвәрың, уй бахәры.

Иубон райсомәй ваннәмә бацды йәхи әхсыңмә, әмә дзы дынджыр сау хәлуарәджы куы фәдта, уәд йә мадмә хьәр кәны:
— Мамә! Хьәндилы амар!
— Уй хьәндил нәу, уй хәлуарәг у!
— Амар хәлуарәджы! Әз дзы тәргәс кәның.
— Нә йә хьәуы марын. Уадз әмә цәрә. Уй пайда у!
Алинә фыртәссәй ныццәхәхәст кодта:
— Кәд цыфәнды пайда у, уәддәр әй әз нә бахәрдзынәән.

— Әхәм у, әхәм, әмә, мән куыддәр ауыны, афтә мәм худын байдайы... Нырма кьахыл ныр ауад әмә, райсомәй куы фәхәл вәйһы, уәд йә хуысәнәй әргәпп кәны әмә тьәбәртт — мә агьуыстмә. Фәлә дуар әхгәд рәзыны, әмә йә гыццыл гуккытәй дуары әвтгә ныхөйы...

Иубон райсомәй ваннәмә бацды йәхи әхсыңмә, әмә дзы дынджыр сау хәлуарәджы куы фәдта, уәд йә мадмә хьәр кәны:
— Мамә! Хьәндилы амар!
— Уй хьәндил нәу, уй хәлуарәг у!
— Амар хәлуарәджы! Әз дзы тәргәс кәның.
— Нә йә хьәуы марын. Уадз әмә цәрә. Уй пайда у!
Алинә фыртәссәй ныццәхәхәст кодта:
— Кәд цыфәнды пайда у, уәддәр әй әз нә бахәрдзынәән.

— Әхәм у, әхәм, әмә, мән куыддәр ауыны, афтә мәм худын байдайы... Нырма кьахыл ныр ауад әмә, райсомәй куы фәхәл вәйһы, уәд йә хуысәнәй әргәпп кәны әмә тьәбәртт — мә агьуыстмә. Фәлә дуар әхгәд рәзыны, әмә йә гыццыл гуккытәй дуары әвтгә ныхөйы...

Иубон райсомәй ваннәмә бацды йәхи әхсыңмә, әмә дзы дынджыр сау хәлуарәджы куы фәдта, уәд йә мадмә хьәр кәны:
— Мамә! Хьәндилы амар!
— Уй хьәндил нәу, уй хәлуарәг у!
— Амар хәлуарәджы! Әз дзы тәргәс кәның.
— Нә йә хьәуы марын. Уадз әмә цәрә. Уй пайда у!
Алинә фыртәссәй ныццәхәхәст кодта:
— Кәд цыфәнды пайда у, уәддәр әй әз нә бахәрдзынәән.

Иубон райсомәй ваннәмә бацды йәхи әхсыңмә, әмә дзы дынджыр сау хәлуарәджы куы фәдта, уәд йә мадмә хьәр кәны:
— Мамә! Хьәндилы амар!
— Уй хьәндил нәу, уй хәлуарәг у!
— Амар хәлуарәджы! Әз дзы тәргәс кәның.
— Нә йә хьәуы марын. Уадз әмә цәрә. Уй пайда у!
Алинә фыртәссәй ныццәхәхәст кодта:
— Кәд цыфәнды пайда у, уәддәр әй әз нә бахәрдзынәән.

Концерт

Мариинга театры филиал уә хоны...

Цәгат Ирыстон-Аланийи Опера әмә балеты Мариинга театры филиал 18 февралы хоны "Дзәуджыхьәуы азфист"-ы музыкалон-историон изәрты циклы радон изәр-концертмә.

Мадзалы сәйраг хьай-тарта уыдысты XIX әнусы зыңгә адәймәдкы — императоры барджын минәвар Кавказы Номдздыд кьийәз Михаил Никьалайы фырт әмә йә цардәмбал әхсин Олыгә Федоры чызг. Уыдо-

ивдзидәдтә, Олгинскәйи сылгоймагытә классикон гимназ, Олгинскәйи хид. Ачы номдздыд бинонтә Кавказы куы уыдысты, уыцы рәстәгимә баст сты ивдзидәдтәән әрмәст сә иу хай.

Фидәны изәры концертон программәйи азәлдзысты Номдздыд кьийәз Михаил Никьалайы фырты заманы фыст музыкалон уацмыстә, уыдонимә — уыцы рәстәг Бетьырбух, Мәскуы әмә Дзәуджыхьәуы музыкалон салонты кәмә хуыстой, әхәмтә. Изәрмә әрбәцәуджытәән культурон-рухстәуән проект автор әмә аивадон разамонәг, Уәрәсейи адәмон артистка **Гергиты Ларисә** бәцәттә кодта цымыдисаг әмә зәрдәскьәфәг радзырд, историйи арф фәд чи ныууәгтә әмә сә цард әмә хорз хуыддәгьты тьххәй ныр дәр арфайг чи у, уыцы дыууәг намысджы адәймәдкы тьххәй.

ны нәмттимә баст сты әлпәт Кавказ, Дзәуджыхьәу әмә Терчы областә социалон-экономикон хорзырдәм хуыддәгәтә. Архыкы фәндәгәтә, зәхсон реформә, административон әмә тәрхондоны уагдәтты

Әцәг хабар

Әгьдау

Әрәджы мьл, рагәй кәй зоньн, ахәм зонгә нәлгоймаг амбәлдис. Кәрәдзийи фәфәртыгә кодтам, куыд сты бинонтә, кәстәртә, зәгьтә. Куыд фәхуыстон, афтәмәй цалдар азы размә йә фырт бинонты хуыыддаг бакодта. Ныр мә зонгәйән Хуыцау хьәбулы хьәбул балавар кодта, уымә гәсгә йә, дә гыццыл хьәбулы хьәбул та куыд у, зәгьтә, афарстон.

Цыппарадздыд Әхсар, парчы тәгьзо кәнгәйә, йә фыды фәрысы:
— Па, арв куы фәнәры, уәд фәтәрсисы?
— Цәмәй хуамә тәрсон?! Әз ләг дән! — фыд йә фыртгә бакәст. — Ды та?
Ләппу арф ныууәфьд:
— Әз та ләг вәйһың, салютмә куы фәкәсын, уәд...

Иубон райсомәй ваннәмә бацды йәхи әхсыңмә, әмә дзы дынджыр сау хәлуарәджы куы фәдта, уәд йә мадмә хьәр кәны:
— Мамә! Хьәндилы амар!
— Уй хьәндил нәу, уй хәлуарәг у!
— Амар хәлуарәджы! Әз дзы тәргәс кәның.
— Нә йә хьәуы марын. Уадз әмә цәрә. Уй пайда у!
Алинә фыртәссәй ныццәхәхәст кодта:
— Кәд цыфәнды пайда у, уәддәр әй әз нә бахәрдзынәән.

Зәрдылдарәән

Нә хорз әмбал Асләнбег

Цард скәс әмә ныккәс у, фәзәгьың. Әмә, әцәгәйдәр, афтәг рауайы. Хәрзәрәджы дәр, адәмы хьән кәй ныхәстән, зондахәстән аргь кодтам, йә уынафәтәг ахсджиаг кәмән уыдысты, уыцы Бутаты Асләнбег нә "хәсәнәй фәхьуыд.

Иубон райсомәй ваннәмә бацды йәхи әхсыңмә, әмә дзы дынджыр сау хәлуарәджы куы фәдта, уәд йә мадмә хьәр кәны:
— Мамә! Хьәндилы амар!
— Уй хьәндил нәу, уй хәлуарәг у!
— Амар хәлуарәджы! Әз дзы тәргәс кәның.
— Нә йә хьәуы марын. Уадз әмә цәрә. Уй пайда у!
Алинә фыртәссәй ныццәхәхәст кодта:
— Кәд цыфәнды пайда у, уәддәр әй әз нә бахәрдзынәән.

Хәтәлдонны, Бутаты Алыксандры хәдзәры 1950 азы дунәмә фәзынд ләппу, сьхуыдтой йә Асләнбег. Хәдзәр дзәг уыд кәстәртәй, мад әмә фыды хуыды сә дарддәры хьысмәтл ахуыды кәның, ахуыры фәндагыл сә сәвәрың. Фәстәдәр цәрыңмә ралыгьдысты Тәгьрәдонмә, сывәлләттәг ахуыр кодтой интернаты.

Асләнбег йә "гrom аздәхта Электронон приборты техникуммә. Каст әй фәвсц, йә тьх әвзәрста алы рәтты. Алы ран дәр уй адәм әууәндыдысты, сә "хәсән Асләнбегән уыд кад. Советон әфсәды йә хәс сәххәст кодта бәрнөнәй, уым дәр йә службә цыд нывыл.

Иу афон бинонтә цәрың-
Фәстагмә уыд Карцайы

РЕКЛАМА, ХУСЫНГЕННЭГТӘ

Номеры радхәссәг редактор — **Саутәты Тамилә.**
Рауагыды редактор — **Гәззаты Фәтимә.**
Дизайн: 1-аг фарсән — **Рубайты Нелли;**
2-аг фарсән — **Гуыцмәзты Зәринә;**
3-аг фарсән — **4-әм фәртәстән — Халиты Изә.**
Корректортә: 1-аг фарсән — **Дәуытты Тамарә;**
2-аг фарсән — **Гәллиты Наташә;**
3-аг фарсән — **Рәмонты Алинә;**
4-әм фарсән — **Кәлухты Фәтимә.**

✓ Нә газетәй ист әрмәгәй әндәр мьхуырон рауагыды пәйдәгонд куы цәуа, уәд хуамә әнәмәнәг бәрәгьонд уа, "Рәстдзинад" — әй кәй систой, уй.
✓ Фыстәджытә, кьухыстытә, кьамтә әмә нывәтән рәшәй нә дәттәм, стәй сә автортәм дәр фәстәмә нә "ри-тәтәм.
✓ Газеты цы әрмәджытә рәцәуа, уыдон бәрндзидәд хәссыңгә сә автортә.
✓ Рекламә әмә хуысынгәнкытә тьххәй "Рәстдзинад"-ы редакци йәхкәм бәрндзидәд нә исың.

Редакци, рауагыдд әмә типографийи адрис:
362015, РЦИ-Алани, Р. Дзәуджыкьәу, Кьостайи проспект, 11.
Мьхуыронд цәуы акционерон әвәндәд "Ирыстон-полиграфсервис"-ы

Офсетон мьхуыр 1.88 мьхуырон сьфы.
Газет цәуы кьуыри фондз хатты. Индекс 53901. Тираж 3086.
Заказ № 160.
Мьхуырма хуамә фыст әршәуа — 18.00.
Мьхуырма фыст әршәуа — 18.00.

Email: rastdzinad@mail.ru
Сайт: www.rastdzinad.ru